

การพัฒนาบริการปฐมภูมิและระบบสุขภาพอำเภอ เครือข่ายสุขภาพอำเภอย่าง่าง จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

อำเภอย่าง่าง มีเนื้อที่ประมาณ ๗๙๓.๕๒๒ ตารางกิโลเมตรหรือ ๔๙๕,๙๕๑.๒๕ ไร่ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดเพชรบุรี ระยะทางโดยถนนเพชรเกษมห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๘ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ ๑๓๔ กิโลเมตร มีสถานีรถไฟตั้งอยู่ที่ตำบลหนองจอก แบ่งการปกครองเป็น ๑๒ ตำบล ๑๓ อปท. ๑๑๙ หมู่บ้าน ประชากร ๗๙,๑๘๙ คน (DB Pop) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีวัด ๓๕ วัด สำนักสงฆ์ ๔ แห่ง มัสยิด ๒ แห่ง โรงเรียน ๔๘ โรงเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๓๑ แห่ง

ลักษณะภูมิประเทศ

แบ่งเป็น ๓ ลักษณะ ได้แก่

- เขตภูเขาและที่สูง อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลกลัดหลวง และตำบลเขากระปุก เป็นบริเวณที่มีความแห้งแล้งมากกว่าพื้นที่บริเวณอื่นของอำเภอ เป็นที่ตั้งของโครงการขังห้วยน้ำตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- เขตที่ราบลุ่ม อยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลท่าช้าง ตำบลท่าค้อย ตำบลวังไคร้ ตำบลท่าไม้รวก ตำบลยางหย่อง ตำบลท่าแลง เป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำเพชรบุรีและแม่น้ำแม่ประจันต์ไหลผ่าน และมีโอกาสเกิดอุทกภัยบ่อยครั้ง และเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สำคัญพืชผลทางการเกษตรที่สำคัญได้แก่ มะนาว กลั้วหอม ชมพู่เพชร ประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมากกว่าเขตอื่น

- เขตที่ราบชายทะเล อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลปึกเตียน มีระยะทางติดชายทะเลประมาณ ๕ กิโลเมตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอ

ทุนทางสังคม

อำเภอย่าง่างเป็นที่ยึดของโครงการขังห้วยน้ำตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นำผลผลิตที่ได้จำหน่ายให้คนในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง นอกจากนี้ได้มีการขยายแนวคิดหมู่บ้านลดโรคลดเสี่ยง ครอบคลุมทุกตำบล มีสม.กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่ ชมรมผู้สูงอายุมีการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพทุกเดือนครอบคลุมทุกตำบล มีภาคีด้านสุขภาพได้แก่ คลินิกเวชกรรม ๑๐ แห่ง คลินิกทันตกรรม ๒ แห่ง คลินิกการพยาบาลและผดุงครรภ์ ๙ แห่ง ร้าน คลินิกการแพทย์แผนไทย ๑ แห่ง และร้านขายยา ๑๗ ร้าน มีกองทุนสุขภาพระดับตำบล ๑๐ กองทุน

ส่วนที่ ๒ ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหา และระบบสุขภาพอำเภอ

๒.๑ ปัญหาสุขภาพที่สำคัญในพื้นที่

มีผู้สูงอายุจำนวน ๑๒,๙๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔๐ ผู้สูงอายุติดเตียง ๑๓๕ คน (๑%) ผู้พิการ ๑,๐๐๒ คน ส่วนใหญ่เป็นผู้พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว (๔๘%) ผู้ป่วยจิตเวชจำนวน ๑๘๕ คน

โรคที่เป็นปัญหาสำคัญ

โรค	โอกาสพัฒนา
ความดันโลหิตสูง	การมีส่วนร่วม การปรับพฤติกรรม การให้ความรู้และเสริมพลังการเฝ้าระวังภาวะแทรกซ้อน
เบาหวาน	

โรค	โอกาสพัฒนา
COPD/Asthma	การมีส่วนร่วม การให้ความรู้และเสริมพลัง การปรับสิ่งแวดล้อม
MI	การเข้าถึงและการวินิจฉัยผิดพลาด
stroke	การเข้าถึงและการดูแลต่อเนื่อง
HIV/AIDS	การเข้าถึงยา การยอมรับและการเข้าถึงบริการ
ไข้เลือดออก	สร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกัน/ควบคุมโรค Early diagnosis
อุบัติเหตุจราจร/	พัฒนาระบบ EMS/FR ปลุกจิตสำนึกในการขับขี่ปลอดภัย

วิสัยทัศน์ (vision) :

เครือข่ายแห่งคุณภาพและความสุขในการดูแลเอาใจใส่สุขภาพทุกคน ทุกครอบครัว ผู้ใช้บริการ
ไว้วางใจและศรัทธา

พันธกิจ (mission) :

- พัฒนาคุณภาพบริการทางการแพทย์ด้านสูตินรีเวชกรรม อายุรกรรม ทันตกรรม และอุบัติเหตุ-ฉุกเฉิน
- เพิ่มขีดความสามารถด้านเวชศาสตร์ครอบครัวและชุมชน
- พัฒนาคุณภาพบริการจัดการโรงพยาบาลและเครือข่ายให้ได้การรับรองคุณภาพต่อเนื่องและยั่งยืน
อันดับ ๑ ของจังหวัดเพชรบุรี
- พัฒนาศักยภาพและความสามารถบุคลากรให้มีคุณภาพ มีความสุข เก่ง ดี กล้า ผูกพัน และรักดี
- จัดบริการที่ตอบสนองความคาดหวังความต้องการและประสบการณ์ที่เหนือความคาดหมายสอดคล้อง
กับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

ค่านิยมหลัก (Core Value) ของเครือข่ายบริการโรงพยาบาลท่าทาง

- Teamwork ร่วมแรงร่วมใจ เน้นการทำงานเป็นทีม
- Yield ใฝ่สัมฤทธิ์ (มีเป้าหมาย) เครือข่ายมีการกำหนด KPI ในระดับ Road Map, ระดับ
Profile และระดับ Individual มีการมอบหมายและถ่ายทอดตัวชี้วัดถึงระดับบุคคล
- Happiness จิตเบิกบาน เครือข่ายมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในเครือข่าย มี
ความสุขทั้งผู้ให้และผู้รับบริการ

ได้ร่วมกันในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของเครือข่ายโดยวิเคราะห์กลุ่มโรคสำคัญ (Risk Cost Volume Policy) นำโรค/กลุ่มโรคมาวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการดูแลผู้ป่วย ๖ ขั้นตอน มีทั้งหมด ๔ กลยุทธ์ ๑๐ Roadmap และบุคลากรรพ. สสอ./รพ.สต.ร่วมเป็นคณะกรรมการแต่ละ Roadmap

ความท้าทายเชิงกลยุทธ์:

๑.การสร้างเสริมสุขภาพองค์กรร่วม สู่ครอบครัวเขตเมือง ไร่ผักและผลไม้ และพื้นที่เกษตรอินทรีย์ตาม
พระราชดำริ

๒.พัฒนาความเป็นเลิศในการบริหารจัดการเครือข่าย และบริการสุขภาพตามวัฒนธรรมท่าทาง

๒.๒ บริบทองค์กร โรงพยาบาลท่าทางขนาด ๖๐ เตียงระดับ F๑ มีแพทย์ ๘ คน (สูติแพทย์
๑ คน) ทันตแพทย์ ๕ คน เภสัชกร ๗ คน นักกายภาพบำบัด ๓ คน นักจิตวิทยา ๑ คน นักแพทย์แผน
ไทย ๑ คน

มีโรงงานผลิตยาเทียม และหน่วยไตเทียม รพ.สต.ในเครือข่าย ๒๐ รพ.สต. (รพ.สต.ขนาดใหญ่ ๑ แห่ง) มี
พยาบาลวิชาชีพครบทุกแห่ง ทันตภิบาล ๑๒ แห่ง บุคลากรรพ.สต.เฉลี่ย ๓.๗๕ คน/แห่ง มี ระบบ Data
Center ของเครือข่าย

Top ๑๐ Diag. OPD : ความดันโลหิตสูง เบาหวาน ไตวายเรื้อรัง เหนืออวัยวะ หัวใจ วังเวียนศีรษะ ปวด
จุดแน่นท้อง ภูมิคุ้มกันบกพร่อง กระดูกสันหลังเสื่อม คออักเสบเฉียบพลัน

Top ๑๐ Diag. IPD : อุจจาระร่วง ปอดบวม เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ปอดอุดกั้นเรื้อรังตัวเหลืองใน
ทารกแรกเกิด ชักจากไข้สูง หลอดลมอักเสบ หัวใจล้มเหลวภาวะโลหิตจาง

Top ๑๐ Epi : อุจจาระร่วง ปอดบวม ตาแดง D.H.F. อาหารเป็นพิษ สุกใส ไข้หวัดใหญ่ มือเท้าปาก ไข้ไม่
ทราบสาเหตุ S.T.D

สาเหตุการตาย : ชรา หัวใจล้มเหลว ติดเชื้อในกระแสเลือด กล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดเฉียบพลัน ปอดติดเชื้อ ไต
วาย มะเร็งปอด มะเร็งตับ เส้นเลือดในสมองแตก อุบัติเหตุ

คณะกรรมการเครือข่ายสุขภาพอำเภอท่าทางมีนายอำเภอประธาน คณะกรรมการประกอบด้วย
ประกอบด้วยบุคลากรรพ.ท่าทาง สสอ.ท่าทาง/ผอ.รพ.สต.ทุกแห่ง ผู้บริหารอปท. ประธานอสม. ประธาน
ชมรมผู้สูงอายุ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ปี ๒๕๕๗ มีการประชุม ๔ ครั้งเพื่อร่วมกันขับเคลื่อน
การแก้ปัญหาสุขภาพ (ODOP) แผนฯปี ๒๕๕๘ คือการจัดการโรคเรื้อรัง การดูแลผู้สูงอายุ การฟื้นฟู
สมรรถภาพผู้พิการ/การดูแลผู้พิการขาขาด และการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการ
พัฒนาคุณภาพ ๙ ระบบงานที่สำคัญ ซึ่งทุกระบบจะครอบคลุมถึง รพ.สต.

ส่วนที่ ๓ วิเคราะห์การจัดบริการที่มีคุณภาพเชื่อมระบบกับแม่ข่ายและเชื่อมกับชุมชน โดยใช้แนวคิด DHS-PCA

๓.๑ การจัดบริการที่มีคุณภาพเชื่อมระบบกับแม่ข่ายถึงหน่วยบริการปฐมภูมิ

๑. มีการจัดทีมสหวิชาชีพซึ่งเป็นทีมเดียวกับทีมหมอครอบครัวระดับอำเภอโดยมีแพทย์เป็นหัวหน้าทีมให้
การสนับสนุนรพ.สต.ในด้านการให้คำปรึกษา การพัฒนาคุณภาพ และการสนับสนุนบริการอาทิเช่น การ
ให้บริการตรวจรักษาที่รพ.สต. การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโดยทีมสหวิชาชีพ การฟื้นฟูสภาพโดยทีมกายภาพบำบัด
และแพทย์แผนไทย

๒. จัดทำ CPG, ระบบส่งต่อ,ระบบให้คำปรึกษา ซึ่งรพ.สต.สามารถปรึกษาแพทย์ที่รับผิดชอบได้

๓. พัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในด้าน Knowledge, Skill, Spiritual จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้,
ประกวดนวัตกรรม Study-Tour Case,Conferences, R๒R ซึ่งมีงานวิจัย R๒R ทั้งหมด ๓๙ เรื่อง

๔. บริหารเวชภัณฑ์ เวชภัณฑ์มีใช้ยา วัสดุการแพทย์ วัสดุอื่นๆแบบคลังรวมระดับอำเภอ บริการ
จัดส่งเวชภัณฑ์ให้กับรพ.สต.โดยมีเภสัชกรรับผิดชอบควบคุมกำกับคุณภาพ

๕. จัดทำระบบ Data Center ของเครือข่ายสามารถสืบค้นข้อมูลการให้บริการได้แบบ Real-
time

๖. กำจัดขยะติดเชื้อที่รพ.สต.โดยจ้างเหมาบริษัทเอกชน และจัดทำ Central Supply

๗. พัฒนามาตรฐานงานขั้นสูง และให้ความรู้บุคลากรในการเก็บส่งตรวจ

๘. เยี่ยมชื่นชมการดำเนินงานของรพ.สต.โดยทีมพี่เลี้ยง และอาจารย์ที่ปรึกษาจากภายนอก

๙. สนับสนุนการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น ป้ายห้อง ป้ายแสดงทางเข้าทางออก ป้ายบอกทาง
การจัดแบ่งโซนห้องสำนักงาน และห้องให้บริการต่างๆภายในรพ.สต.

๓.๒ การจัดบริการและการแก้ปัญหาสาธารณสุขที่มีคุณภาพเชื่อมโยงกับชุมชน ตัวอย่างเช่น ระบบการ
ดูแลผู้พิการทางกายและการเคลื่อนไหว การดูแลผู้ป่วยจิตเวช การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก การ
ดูแลผู้ป่วยเบาหวาน ความดันโลหิตสูงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนตั้งแต่การคัดกรอง การตรวจ

ภาวะแทรกซ้อนเชิงรุก ศูนย์การเรียนรู้โรคเรื้อรังประจำตำบล ศูนย์เฝ้าระวังภัยโรคเรื้อรังประจำหมู่บ้าน การเยี่ยมดูแลผู้ป่วยกลุ่มสีส้ม กลุ่มสีแดง และกลุ่มสีดำ

ส่วนที่ ๔ ประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การประเมินตนเองตามแนวทาง DHS-PCA ผ่านระดับ ๓ คะแนน ทุกข้อ ตัวชี้วัดสำคัญที่เครือข่ายต้องติดตามมีแนวโน้มดีขึ้น ปัจจัยแห่งความสำเร็จได้แก่ นโยบายของผู้บริหารสูงสุดและทีมงานทั้งในส่วนของโรงพยาบาล และสสอ. สัมพันธภาพที่ของทีมงาน การมีส่วนร่วมของทีมในการจัดทำแผนฯทำให้มีแผนงานที่ชัดเจนตรงตามปัญหาและความต้องการ มีข้อจำกัดและโอกาสพัฒนาในเรื่องการสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคี/ชุมชนขยายให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาสุขภาพ พัฒนาคุณภาพบริการให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการในสาขาหลัก อายุรกรรม สูติกรรม ศัลยกรรม กุมารเวชกรรม และเวชศาสตร์ครอบครัว พัฒนาคุณภาพบริการปฐมภูมิตาม ๑๐ Core Package ควบคู่กับการดำเนินงานหมอครอบครัว รวมทั้งระบบสนับสนุนบริการปฐมภูมิ

ส่วนที่ ๕ ผลงานและสิ่งที่ภาคภูมิใจ

จากการดำเนินงาน หนึ่งอำเภอหนึ่งประเด็นปัญหาสุขภาพปี ๒๕๕๖ เรื่องพัฒนาระบบการดูแลผู้พิการทางกายหรือการเคลื่อนไหวและผู้ป่วยจิตเวชทำให้เกิดระบบการดูแลที่ชุมชนและภาคีมีส่วนร่วมและพัฒนาต่อยอด ผู้พิการมีการพัฒนาโดยมีโรงงานผลิตยาเทียมได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิยาเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้ป่วยจิตเวชสามารถช่วยเหลือผู้ป่วยที่ถูกกักขังได้รับการส่งต่อเพื่อการรักษาจำนวน ๔ ราย สามารถจัดตั้งกลุ่มผู้ป่วยและผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเวช อัตราการขาดนัดของผู้ป่วยลดลง

การดำเนินงาน หนึ่งอำเภอหนึ่งประเด็นปัญหาสุขภาพปี ๒๕๕๗ เรื่องการดูแลผู้ป่วยเบาหวานและความดันโลหิตสูงโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ทำให้เกิดศูนย์เฝ้าระวังภัยโรคเรื้อรังจำนวน ๒๑ หมู่บ้าน และบางรพ.สต.ได้ขยายการดำเนินงานต่อยอดการพัฒนาทำให้รพ.สต.ท่าแลงได้รับรางวัลการจัดการโรคเรื้อรังระดับรพ.สต.ดีเด่นระดับชาติ

ความภาคภูมิใจอื่นๆของเครือข่ายสุขภาพอำเภอท่ายาง

- รางวัลการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาพวิถีชีวิตไทยดีเด่นระดับเขตปี ๒๕๕๕
- รางวัลการพัฒนาเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ (DHS) ดีเด่นระดับจังหวัด ปี ๒๕๕๖
- รพ.ท่ายางผ่านการ Reaccredit HA ครั้งที่ ๑ ปี ๒๕๕๖
- ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับหน่วยงานที่สำคัญ เช่น LA HA HPH YUHS มาตรฐานคลินิกบำบัดยาเสพติด มาตรฐาน๕ส วิศวกรรมความปลอดภัย